
Rodí se lékařský CERN?

Rodí se lékařský CERN?

22.3.2010, rubrika: Report, strana: 46, autor: MARTIN RYCHLÍK

VĚDA A VÝZKUM

Nemocnice u sv. Anny v Brně připravuje centrum za 4,9 miliardy korun

Teprve třetí vpravdě mezinárodní výzkumné centrum – po ženevském jaderném středisku CERN a Mezinárodní vesmírné stanici (ISS) – kam své nejnovější vědecké poznatky vnášejí jak Evropané, tak Američané, může vyrůst v Brně. Moravská metropole se má během několika let stát vstupní branou amerického medicínského výzkumu do Evropy. Při tamní Fakultní nemocnici u sv. Anny vzniká za účasti renomované Mayo Clinic, druhé nejlepší sítě nemocnic v USA, velkolepě koncipovaný projekt International Clinical Research Center (ICRC), jenž se má zaměřit na kardiovaskulární, neurovědní i transplantační obory. Náklady mohou dosáhnout téměř pěti miliard korun.

AMERICKÉ KNOW-HOW DO ČECH

„Jedním z primárních cílů fondů EU by mělo být úsilí dostat do Evropy špičkové know-how. Nám se podařil unikát, kdy každý z dvanácti odborných programů má mezinárodního šéfa. Skutečnou špičku. A Mayo Clinic ve své 120leté historii dala poprvé souhlas, že polovičním úvazkem uvolní své zaměstnance, aby mohli pro ICRC pracovat,“ řekl týdeníku EURO ředitel nemocnice Petr Koška. O částku 3,9 miliardy žádá ICRC z Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace, další miliarda na nevýzkumnou část (operační sály, urgentní příjem) by měla jít z peněz ministerstva zdravotnictví a vlastních zdrojů. „Nedávno jsme obdrželi stanovisko národního panelu operačního programu, kde nám bylo doporučeno určité krácení projektu. Věříme však, že se nám tento názor podaří zvrátit při mezinárodním hodnocení, neboť můžeme doložit, že výtky nejsou relevantní,“ dodává Koška. Dle zdrojů týdeníku EURO z ministerstva školství je reálné, že projekt – byť v redukované míře – na finance dosáhne, přestože se vstup fakultní nemocnice mezi výzkumné instituce neobešel bez námitek.

„Těsné propojení výzkumu, vzdělávání a lékařské péče, které vychází z mezinárodní mezioborové spolupráce, umožňuje vytvořit kvalitativně nový celek. Tvoříme budoucnost medicíny,“ tvrdí náměstek pro ICRC Tomáš Kára, díky němuž zahájila nemocnice v roce 2000 spolupráci s Mayo Clinic. Tehdy se Kára sešel s profesorem kliniky kardiovaskulárních chorob Virendem Somersem, jenž prozradil, jak si vybírá spolupracovníky: „Jednou z důležitých věcí, kterou jsem ve výzkumu zjistil, je snaha získat lidi, kteří jsou chytrější než já a v zásadě učí oni mne...“

STŘEDISKO PROTI STŘETU ZÁJMŮ

Aproč by takové lékaře nemohl najít v ČR? S brněnskými doktory skutečně začal pracovat. Docent Kára působil tři roky na Mayo v Rochesteru, vytvořily se osobní vazby, přidali se další čeští lékaři jako neurolog Robert Mikulík, kteří absolvovali stáže nebo přispěli ke vzniku patentů. „Z těch nejnovějších zmíním výzkum vlivu spánkové apnoe na vznik akutního infarktu myokardu, což již bylo publikováno v prestižních časopisech, anebo vývoj speciálních stentů umožňujících léčbu epilepsie,“ vypráví ředitel Koška. Součástí ICRC je též středisko transferu technologií a ochrany duševního vlastnictví, k němuž náleží i centrum, jež řeší možné střety zájmů mezi výzkumníky a firmami. „Problém je v mentalitě. Na Mayo by nikoho ani nenapadlo, aby řešil klinický výzkum pro nějakou společnost a nechal si od ní zároveň platit! Americké postupy jdou do takového extrému, že lékař spolupracující na výzkumu nemůže jít s představiteli firmy ani na oběd... Lékaře pro klinický výzkum vybere samo centrum,“ říká energický šéf, jenž chce stejný přístup zavést i v Česku. Změna tuzemského korupčního prostředí, které trápí už i Americkou obchodní komoru v ČR, je výzvou.

VIRTUÁLNÍ TÝMY NA DOSAH!

Integrované středisko by se mělo zaměřit na kardiovaskulární a neurovědní výzkum, jenž je rozdělen do dvanácti programů. Do první kategorie patří transplantační chirurgie, tkáňové inženýrství i vývoj metod vedoucích ke snížení srdečních onemocnění v populaci. Druhým směrem se ubírají obory namířené k lepší diagnostice i léčbě epilepsie, poruch hybnosti, ale i Alzheimerovy nemoci či roztroušené sklerózy. ICRC slibuje urychlení výzkumu. „Naše virtuální týmy v USA a po celé Evropě jsou díky moderním technologiím spolu schopny čile komunikovat a rychle přenášet poznatky z Ameriky do Česka. Díky našim kontaktům to netrvá dva roky či pět let; novinky známe ihned,“ říká Koška. Zájem o spolupráci už projevili Slováci, vídeňské centrum vyvíjející magnetické rezonance, ale i nemocnice v Anglii, Itálii a Polsku. Seznam firem, s nimiž má ICRC domluvenou spolupráci, je slušivý: giganti GE Healthcare, IBM, AstraZeneca, Pfizer, Sanofi-Aventis, HartmannRico, Stereotaxis, Philips/Respironics nebo PPD, ale i inovativní české společnosti jako Linet či GeneProof. Co tedy může nemocnice nabídnout firmám? Jednak mohou rozvíjet svůj potenciál ve zdravotnické technice, jednak řada zahraničních firem hledá pro své produkty i zdejší výrobce.

MOŽNÉ NÁVRATY ČESKÝCH MOZKŮ?

Memorandum o porozumění uzavřela nemocnice s ČVUT a jeho Fakultou biomedicínského inženýrství. Dala tedy přednost nebrněnské technice. „Jsme naprosto otevřenou platformou. Nabízíme partnerství i VUT Brno, neuzavíráme se nikomu,“ říká Koška. Tomu odpovídá i kooperace s pražskou 1. a 2. lékařskou fakultou UK, výhledově i s celou Univerzitou Karlovou. Rýsují se mezinárodní vzdělávací programy v součinnosti s institutem CERGE. „Ano, byli bychom rádi, kdyby Ph. D. studium vzniklo. Potenciál je značný. Loni odjeli čtyři lékaři z Lékařské fakulty Masarykovy univerzity na tříměsíční stáž do Mayo Clinic, letos by jich mělo jet šest. I našim lékařům nabízíme, aby studovali a pracovali na Mayo,“ připomíná ředitel. A nebojí se, že jim utečou do světa? „Riziko existuje vždy. Ale my se snažíme, aby se vraceli. Na druhé straně, jakou můžeme mít lepší vizitku, když lékař od Sv. Anny uspěje ve velmi soutěživém prostředí. Zůstat dlouho v USA není jednoduché, tlak na odbornost jedince a jeho vědecký výkon je na Mayo Clinic enormní,“ zamýšlí se Koška. A uzavírá: „Ale v souvislosti se vznikem ICRC je možný návrat českých odborníků. O konkrétních jménech mluvit nelze, ale jedním s řadou kolegů. Z celého světa.“